

політиці я фактично почав зі звичайного пошуку свого *місця під сонцем*» [1, с. 7]. Сполуку оригіналу, у складі якої є фразове дієслово *fit in* – «to feel that you belong to a particular group and are accepted by that group» [6], замінено на крилатий вислів *місце під сонцем* [5].

В українському перекладі мемуарів Барака Обама «Земля обітована» перекладач Олександр Дем'янчук часто використовує трансформації на прагматичному рівні. Зокрема він замінює вільні сполуки оригіналу фразеологізмами у перекладі й навпаки, а також вдається до заміни фразеологізмів оригіналу фразеологізмами у перекладі з тотожним значенням, але різним лексичним наповненням і стилістичним відтінком, завдяки чому досягається образність та емоційність мови перекладу.

Література

1. Обама Б. Земля обітована / пер. з англ. О. Дем'янчука. Київ : Видавництво Букшеф, 2022. 800 с. + 32 с.
2. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2011. 844 с.
3. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
4. Словник української мови. URL: <https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=1&page=0> (дата звернення: 26.11.2023).
5. Словопедія. URL: <http://slovopedia.org.ua/33/53404/33020.html> (дата звернення: 26.11.2023).
6. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 26.11.2023).
7. Obama B. A Promised Land. URL: <https://www.bookreporter.com/reviews/a-promised-land/excerpt> (дата звернення: 25.11.2023).
8. The Free Dictionary. Idioms. URL: <https://idioms.thefreedictionary.com/> (дата звернення: 26.11.2023).

Світлана Стройкова

кандидатка філологічних наук, старша викладачка
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

ПРОПОЗИЦІЙНО-АСОЦІАТИВНО-МОДУСНА МОТИВАЦІЯ НІМЕЦЬКИХ ІХТІОНІМІВ

Змішана мотивація німецьких іхтіонімів характеризується вибором мотиваторів різних фрагментів МПК [1, с. 485]. З огляду на це, у складі змішаної мотивації ми виокремлюємо пропозиційно-модусний, пропозиційно-асоціативний та пропозиційно-асоціативно-модусний різновиди.

У складі найменувань пропозиційно-асоціативно-модусного різновиду змішаної мотивації німецьких назв риб одну ономаціологічну ознаку номінатори обирають із диктуму пропозиції; другу ознаку – з модусу, який пов'язаний із різними психічними функціями свідомості, а третю – з асоціативно-термінальної частини МПК. До цього різновиду мотивації належать німецькі іхтіоніми, в ономаціологічних структурах яких ядерний компонент є гіперонімом пропозиційного типу, метафоричний компонент відповідає терміналу МПК, пов'язаному із зоровими образами риб, а модусний компонент обрано із донорських зон ЛЮДИНА або АРТЕФАКТІВ. Так, у німецькій назви роду риб *Zwergkaiserfische* («Die meisten Arten sind farbenfroh, es gibt jedoch auch düster gefärbte Vertreter» (3)) пропозиційний гіперонім інтегрується з метафоричним компонентом донорської зони ЛЮДИНА, який передує модусному компоненту на позначення дивовижно яскравого забарвлення риб цього роду. У німецькому найменуванні *Schmuck-Kofferfisch* («Kofferfische sind meist sehr bunt und haben ein Muster, das die Struktur des Knochenpanzers wiedergibt. Bei vielen Arten sind die Geschlechter unterschiedlich gefärbt» (3)) гіперонім *Fisch* поєднується зі знаком донорської сфери АРТЕФАКТ за схожістю зорових гештальтів, а аксіологічно забарвлений компонент *Schmuck*, що виражає позитивну психологічну оцінку іменованої риби передує метафоричному компоненту. В ономаціологічній структурі німецького іхтіоніма *Eleganter Paradies-Fadenfisch* («...ist ein Fadenflosser, der in einigen Flüssen Südostasiens vorkommt. Er ist durch 13 bis 14 fadenförmige freie Brustflossenstrahlen, von denen das vorletzte Paar bis zu vier Mal die Körperlänge erreichen kann, von anderen Arten der Gattung *Polynemus* zu unterscheiden» (3)) ядерний компонент представлений гіперонімом, який поєднується з метафоричним компонентом, запозиченим із донорської зони АРТЕФАКТІВ, а залежні метафорично-модусні компоненти *elegant* та *Paradies* ґрунтуються на позитивній естетичній оцінці, сформованій унаслідок зорового враження від зовнішнього виду риби.

Отже, у німецьких іхтіонімах пропозиційно-асоціативно-модусного різновиду мотивації, номінатори, з одного боку, надають назві певного класифікаційного статусу, з іншого – диференціюють видові назви шляхом вибору мотиваторів із різних донорських зон. Таким чином, у цьому різновиді змішаної мотивації суміщено наукову й наївну картини світу попри те, що номенклатура за вимогами має бути нейтральною за експресивним забарвленням.

Література

1. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : «Довкілля-К», 2010. 844 с.
2. Стройкова С. А. Пропозиційно-асоціативна мотивація німецьких іхтіонімів // Україна і світ: діалог мов та культур: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 30 березня – 1 квітня 2016 року. Київ, Вид. центр КНЛУ, 2016. С. 401 – 403.
3. Rudie H. Kuitert. Atlas der Meeresfische. The Czech Republic: KOSMOS Verlag, 2009. 728 S.

4. Стройкова С. А. Змішана мотивація німецьких іхтіонімів// Вісник Черкаського університету. Серія «Філологічні науки». 2014. Вип. 300. С. 58 – 62.

Ірина Халимон

кандидатка педагогічних наук, доцентка
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
(Ніжин, Україна)

ДОБІР І АДАПТАЦІЯ ТЕКСТІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ

У сфері навчання перекладу тексти служать основоположними будівельними блоками, відіграючи ключову роль у формуванні досвіду навчання для перекладачів-початківців. За своєю суттю процес перекладу передбачає більше, ніж буквальне перетворення слів з однієї мови на іншу. Він вимагає глибокого розуміння вихідного тексту, здатності орієнтуватися в мовних нюансах, культурних тонкощах і передавати не просто слова, а суть і наміри, що стоять за ними, тобто інтерпретувати текст. Таким чином, тексти стають полігоном для вдосконалення цих багатогранних навичок.

Зважаючи на брак сучасних вітчизняних підручників, перед викладачами перекладу часто постає проблема добору текстового матеріалу для використання як на аудиторних заняттях, так і в самостійній позааудиторній роботі студентів. Об'єктом перекладу, як зазначає Т. Кавицька [1], може стати будь-який текст, однак не кожен може розглядатися як одиниця навчання.

Окремі дослідники, наприклад З. Яношікова [2], стверджують, що викладач може сам створювати тексти для перекладу. Авторка зазначає, що пошук необхідних текстів займає багато часу (і з цим не можна не погодитися), адже часто буває складно знайти оригінальні твори, які б відповідали потребам певної групи студентів. Якщо ж викладач хоче продемонструвати певний мовний аспект окремо або включити різні питання перекладу в один текст, пошук відповідних матеріалів може бути справжньою проблемою. У той же час, пишучи власні тексти, викладачі можуть включати будь-яку специфіку, що дасть студентам можливість спробувати впоратися з вибраними типами проблем перекладу.

Не можна не погодитися з дослідницею в тому, що створені власноруч тексти адаптовані до потреб студентів і цілей викладача. І на початковому етапі навчання перекладу такий підхід може бути доцільним. Проте у професійній діяльності фахівці стикаються з перекладом оригінальних, а не підготовлених текстів, відповідно, вважаємо, що студенти повинні навчатися перекладу, працюючи саме з такими, оригінальними, автентичними текстами.

Добір таких текстів повинен відбуватися на певних наукових і методичних засадах. Аналіз наявних досліджень в галузі навчання перекладу виявив недостатню увагу науковців до цієї проблеми. Слід, втім, виокремити статтю Т. Кавицької, у якій авторка досліджує принципи добору текстового матеріалу для навчання письмового перекладу з української мови на англійську, які можна